

Dėl koronaviruso kenčiant ir verslui patiriant nuostolius, pirmadienį Vyriausybė patvirtino 2,5 milijardo eurų pagalbos verslui planą. Kokie plano privalumai, kokie trūkumai, kokios galimos grėsmės ir koks jo realus įgyvendinamumas?

Šiuo klausimu savo ekspertines išvalgas pateikia ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto Finansų programos direktorė doc. dr. Asta Klimavičienė.

Planas skirtas išgyventi „užstrigus“ pinigų srautui

Docentė sako, kad pasiūlytas planas – kompleksinis, apimantis daug svarbių sričių bei realiai įgyvendinamas. Pasak jos, pristatytos ne tik konkrečios priemonės, bet ir numatyta, kiek joms bus skirta pinigų bei kokie lėšų šaltiniai.

„Dalis įmonių veikla sustabdyta, bet išlikimo grėsmių kyla ir daugeliui kitų kompanijų. Pavyzdžiui, dalis gamybos ar prekybos įmonių Lietuvoje su sunkumais susiduria jau daug savaikių. Jei neatkeliauja žaliavos iš Kinijos, sutrinka gamyba. Kai tiekėjas iš Italijos nebepristato prekių – sutrinka prekyba“, – sako A. Klimavičienė.

Finansų ekspertė pažymi, kad eksportuojančios įmonės yra labai svarbi Lietuvos ekonomikos dalis. Pradėjus „užsidarinėti“ Europai, jos patenka į situaciją, kai klientai iš Prancūzijos, Vokietijos ar kitų šalių atšaukia užsakymus. Tad jei jos dar ir gali gaminti, staiga nebelieka jų produkcijos pirkejų.

Be to, verslo įmonės, kitaip nei gyventojai, paprastai neturi „santaupų“, kad galėtų nevykdydamos veiklos ir negaudamos pinigų išgyventi kelis mėnesius.

„Normaliose įmonėse pinigai nuolat juda ir savo sąskaitose jos dažniausiai nelaiko papildomų šimtų tūkstančių eurų. Pinigai *įdarbinami* versle, jie nuolat sukasi – gaunami pinigai iš klientų, mokami atlyginimai darbuotojams, atsiskaitoma su tiekėjais, mokami mokesčiai, perkamos žaliavos ar prekės, vėl parduodama klientams ir t.t. Pinigai įmonėse dažnai lyginami su kraujotaka žmogaus organizme – nuolatinis judėjimas, srautas. O jei kažkas staiga sutrinka, pasekmės gali būti labai rimtos“, – sako doc. dr. A. Klimavičienė.

Pagrindinis prioritetas – žmonių sveikata, todėl stabdoma įmonių veikla, stoja nemaža dalis ekonominio gyvenimo. ISM universiteto dėstytoja pažymi, kad Vyriausybės pasiūlytas planas skirtas padėti įmonėms išgyventi tą laiką, kai „užstrigęs“ jų pinigų srautas.

Planas įgyvendinamas, bet turi iššūkių

Kalbėdama apie galimas su Vyriausybės priimtu planu susijusias grėsmes, A. Klimavičienė

įvardija ne plano turinį, tačiau jo įgyvendinimą.

„Laiko pasiruošti kai kurioms priemonėms yra, tik svarbu, kad būtų išvengta perteklinės biurokratijos. Pavyzdžiui, įprastai atlyginimai darbuotojams mokami kartą per mėnesį. Tam liko dar trys savaitės. Taigi turėtų užtekti laiko pasiruošti, kad valstybės lėšos pasiektų reikiamas įmones ir šios darbuotojams galėtų laiku mokėti atlyginimus net ir patirdamos prastovas. Žinoma, kyla grėsmė, kad įmonėms dėl sutrikusios veiklos nebeliks pinigų ir jos taip kelis mėnesius išgyventi negalės“, – komentuoja ekspertė.

Anot jos, pagrindinis iššūkis verslui – pinigų trūkumas dėl sutrikusios veiklos, didelė nežinomybė, kiek laiko tokia situacija tęsis, kaip planuoti savo artimiausią ateitį.

Plano privalumai – kompleksiskumas, pastangos sumažinti „finansinį šoką“ laikinomis pagalbos priemonėmis verslui, siekis išsaugoti darbo vietas privačiame sektoriuje.

„Jei situacija užsitęs, gali prireikti didinti ekonominės pagalbos apimtį. Pavyzdžiui, dabar numatyta pagalba iš valstybės lėšų mokėti dalį darbuotojų atlyginimo iki trijų mėnesių. Ši dalis pagal planą negali viršyti MMA. Kita atlyginimo dalis mokama iš įmonės lėšų, nepriklausomai nuo jos patiriamų prastovų ar kitų veiklos sutrikimų“, – sako ISM universiteto Finansų programos direktorė.

Ji taip pat atkreipia dėmesį, kad viena iš numatytų priemonių – komercinių bankų galimybių skolinti verslui didinimas. Tačiau tikėtina, kad tai neturės didelio efekto – bankai vertins įmonių riziką ir nenorės skolinti įmonėms, kurių išgyvenimo tikimybė su kiekviena karantino savaite ar mėnesiu sparčiai mažėja. Todėl galima būtų apsvarstyti tiesiogines valstybės paskolas verslo įmonėms, jei to prireiktų.

„Svarbu galvoti, kaip išgyventi dabar, tačiau reikia turėti omeny ir tolimesnę ateitį, kad grįžus į normalų gyvenimą būtų išlikę kuo daugiau įmonių ir darbo vietų, kad kuo sparčiau galėtų atsigaivinti šalies ekonomika“, – komentuoja A. Klimavičienė.

